

Remissyttrande

Datum
2020-09-30
Handläggare
Bodil Aronsson Forsberg

Dnr
02326-2020
Direkt
010-698 62 73

Mottagare
Miljösamverkan Jönköpings län

Yttrande över remiss om Handläggarestöd med riktlinjer för utsläpp från anmälningspliktiga avloppsreningsverk 200-2000 pe

Havs- och vattenmyndigheten lämnar följande synpunkter:

Sidan 1

Tillstånds- och anmälningsplikt

Avloppsanläggningar under 200 pe kan vara såväl tillståndspliktiga som anmälningspliktiga enligt § 13 förordning om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd. Anmälningsplikt gäller till exempel anläggningar för bad-, disk- och tvättvatten som inte omfattas av särskild tillståndsplikt i lokala föreskrifter för att skydda människors hälsa och miljön.

Sidan 4-6

Begrepp

”Ingående” vatten bör bytas ut till ”inkommande”, ”klassning” bör bytas ut till ”klassificering”, ”faktor” bör bytas ut till ”kvalitetsfaktor” för att överensstämja med gällande nomenklatur.

Begreppet ”hög skyddsnivå” används i tabellen på sidan 6. Det är ett begrepp som återfinns i HVMFS 2016:17, Allmänna råd om små avloppsanordningar. På vad syftar begreppet i detta sammanhang?

Miljökvalitetsnormer

Miljökvalitetsnormer (MKN) för vatten omfattar ytvatten (sjöar, vattendrag och kustvatten) och grundvatten. MKN för vatten är en bestämd miljö kvalitet (en nivå) som ska uppnås eller bibehållas till en viss tidpunkt i en vattenförekomst. Huvudregeln är att alla vatten ska uppnå minst god status men undantag kan ges (i tiden eller sänkta krav). Vid fastställande av MKN finns möjlighet att ta hänsyn till bland annat samhällsekonomiska behov och fastställa undantag i form av mindre stränga krav om det blir orimligt dyrt. Det finns även möjlighet att fastställa undantag om det är tekniskt omöjligt eller om det på grund av det naturliga tillståndet inte går att nå minst god status.

En statusklassificering definierar tillståndet i en vattenförekomst baserat på olika typer av bedömningar (ex provtagningar, modelleringar, expertbedömningar) och kan indikera om MKN följas eller inte. Statusklassificering görs enbart på naturvetenskapliga grunder och här finns ingen möjlighet att väga in andra

aspekter som till exempel ekonomisk rimlighet. Resultat av statusklassificering utgör en viktig del i fastställande av miljö kvalitetsnormen men här finns möjligheter att väga in andra aspekter.

Klassificeringen av den ekologiska statusen/potentialen utgår från bedömningsgrunder för biologiska, fysikalisk-kemiska respektive hydromorfologiska kvalitetsfaktorer för olika typer av ytvattenförekomster. Bedömningsgrunderna med gränser mellan de olika klasserna för respektive kvalitetsfaktor finns redovisade i bilaga 1-5 i Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter om klassificering och miljö kvalitetsnormer avseende ytvatten ([HVMFS 2019:25](#)). Klassificeringen av den kemiska statusen utgår från fastställda gränsvärden i bilaga 6 i ovan nämnda föreskrifter. Anläggningar där grundvattnet är recipient berörs inte av Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter utan av [föreskriften SGUFS 2013:2](#).

På sidan 5 anges att *”Reningsverk prövas mot MKN för vatten och huvudregeln är att verksamheten inte kan tillåtas om en enskild kvalitetsfaktor sänkts minst en statusklass. För att få senaste uppdateringar runt klassningen bör länsstyrelsens Vattenenhet kontaktas (...) Den vars verksamhet påverkar statusen, det vill säga huvudmannen för reningsverket har ansvar för att utreda hur utsläppen påverkar statusen och ska vidta skyddsåtgärder och andra försiktighetsmått så att normerna kan följas.”* Det är myndigheter och kommuner som ansvarar för att miljö kvalitetsnormerna följs vilket framgår av 5 kap. 3 § miljöbalken. Det är alltså för dessa som normerna är bindande och styrande. Åtgärdsprogram innehåller och anger de åtgärder som behövs för att fastställda miljö kvalitetsnormer ska kunna följas. Miljö kvalitetsnormerna får i egentlig mening bindande effekt för verksamhetsutövare först efter att de omvandlats till någon form av krav från prövnings- eller tillsynsmyndigheten, till exempel genom ett föreläggande eller ett tillståndsbeslut med villkor.

I 5 kap. 4 § miljöbalken anges att en myndighet eller en kommun inte får tillåta att en verksamhet eller en åtgärd påbörjas eller ändras om detta, trots åtgärder för att minska föroreningar eller störningar från andra verksamheter, ger upphov till en sådan ökad förorening eller störning som innebär att vattenmiljön försämras på ett otillåtet sätt eller som har sådan betydelse att det äventyrar möjligheten att uppnå den status eller potential som vattnet ska ha enligt en miljö kvalitetsnorm. De krav som behövs för att MKN ska kunna följas ska alltså ställas och myndighetens beslut måste innehålla de försiktighetsmått som behövs för att säkerställa att någon sådan otillåten påverkan som avses i 5 kap. 4 § 1 st miljöbalken inte uppkommer. Det gäller såväl nya anmälnings- och tillståndspliktiga verksamheter som anmälnings- och tillståndspliktiga förändringar i sådan verksamhet. Se gärna vår [information om MKN i prövning och tillsyn på vår webbplats](#).

I 5 kap 2§ sista stycket miljöbalken anges att miljö kvalitetsnormer vid behov ska

omprövas av vattenmyndigheten. Behov av översyn av miljö kvalitetsnorm bör sålunda beaktas vid såväl provning som tillsyn.

Om en tillsynsmyndighet vill förelägga icke-tillståndspliktiga verksamheter, som inte vidtar några förändringar i den pågående verksamheten, om försiktighetsmått i syfte att säkerställa att MKN ska kunna uppnås torde dock enbart en sedvanlig rimlighetsbedömning enligt 2 kap. 7 § första stycket miljöbalken vara aktuell. I rimlighetsavvägningen ska ingå bedömning av vad som är tekniskt möjligt, ekonomiskt rimligt och vad som är miljömässigt motiverat.

Havs- och vattenmyndighetens uppfattning är sammanfattningsvis att det är mindre lämpligt att ange en statisk lägsta nivå för utsläppskrav vid provning och tillsyn, eftersom en bedömning behöver göras i varje enskilt ärende. Utsläpp- och reningskraven enligt NFS 2016:6 styrs dessutom av tätbebyggelsens storlek, inte av avloppsreningsverkets storlek.

Analysen av klassificering och status i förhållande till vattenförekomsten som helhet är i första hand en sak för Vattenmyndigheten. Verksamhetsutövaren bör i enlighet med kunskapskravet tillräckligt väl känna till hur situationen är för de kvalitetsfaktorer som den aktuella verksamheten påverkar i berörd recipient för att också kunna redogöra för den egna verksamhetens påverkan på dessa.

Hänsynsreglerna

Regelverket om miljö kvalitetsnormer i 5 kap miljöbalken utgår från påverkan på vattenförekomstnivå, alltså på hela vattenförekomsten. Även om inte utsläppet riskerar att påverka på *vattenförekomstnivå* och MKN fortfarande kan följas kan den lokala påverkan på en del av en vattenförekomst (t ex en avgränsad vik) vara betydlig.

Utsläpp från en avloppsreningsanläggning kan också riskera att påverka ett yt- eller grundvatten som inte är en vattenförekomst.

I båda fallen kan skyddsåtgärder för att minimera påverkan från verksamheten utgå från hänsynsreglerna i 2 kap. miljöbalken.

Provtagning och riktvärden

Avloppsanläggningar dimensionerade för mer än 200 pe kan vara av olika tekniskt utförande som gör att de kan vara mer eller mindre svåra att följa upp med provtagning, speciellt om de är markbaserade. NFS 2016:6 omfattar inte kontroll av markbäddar och infiltrationer, vilket lyfter frågan om handläggargstödet inbegriper markbaserade anläggningar eller inte.

I tabell på sidan 6 finns förslag till riktlinje avseende minst 90% reduktion per mättillfälle. För små avlopp under 200 pe finns reduktionskrav om 70 respektive 90% som baseras på schablonvärden för inkommande vatten i HVMFS 2016:17. På vad baseras 90% reduktion i detta fall? NFS 2016:6 innehåller inte krav på

provtagning på inkommande vatten för anläggningar dimensionerade för 200-2000 pe.

Yrkesmässig verksamhet

Även om antalet anslutna pe överstiger 200 är det inte nödvändigtvis alltid yrkesmässig verksamhet. Detta påverkar möjligheten att ställa krav på bästa möjliga teknik utifrån 2 kap. 3 § miljöbalken.

Beslut om detta yttrande har fattats av avdelningschef Johan Kling efter föredragning av utredaren Bodil Aronsson Forsberg. I den slutliga handläggningen av ärendet har även t f enhetschefen Susanna Hogdin, utredaren Margareta Lundin Unger och verksjuristen Martin Jansson medverkat.

Johan Kling